

**EEN ROOD
ANTWOORD
OP DE EUROPESE
GREEN DEAL**

SP.

Het is hoog tijd voor klimaatrechtvaardigheid. Klimaatbeleid waarbij we zorgen dat de doelen wel gehaald worden én waarmee we er tegelijkertijd voor zorgen dat huishoudens erop vooruit gaan. Zoals het kosteloos of betaalbaar isoleren en verbeteren van huizen, het uitrollen van snelle treinen en verbeteren van het OV in en tussen landen, het collectief opwekken van duurzame energie en het uit de lucht halen van CO₂ door het massaal aanplanten van bomen en ander groen. Het mooie is dat al deze maatregelen voor werkgelegenheid zullen zorgen.

Dat kan niet door door te gaan op weg die we afgelopen decennia bewandeld hebben. Dat kan niet door de grote tweedeling in onze maatschappij in stand te houden. Dat kan niet door te blijven geloven in ongebreidelde economische groei. Dat kan niet door met individuele speldenprikken te hopen dat we groener worden. En dat kan niet door het subsidiëren van de greenwashing van bedrijven die al sinds de jaren '80 dit probleem hebben zien aankomen en helemaal niks hebben gedaan.

EUROPESE GREEN DEAL BLIJKT VOORAL EEN FEESTJE VOOR MULTINATIONALS EN EUROFIELEN

Veel werd verwacht van het Europese klimaatbeleid. Met veel bombarie werd het aangekondigd: de Green Deal -het Europese klimaatbeleid- zou volgens Ursula von der Leyen niets minder worden dan de Europese variant van de maanlanding! Maar de voorstellen in de Green Deal zijn ontoereikend om de klimaatdoelen te behalen, borduren voort op de oude economie en versterken de positie van het vervuilende bedrijfsleven en trekken de macht naar Europa toe. Economie-professor Daniela Gabor waarschuwde dan ook: 'De Europese Green Deal zal de armen omzeilen en rechtstreeks naar de rijken gaan.'

De titel van het EU-klimaatplan is een rechtstreekse kopie van waar velen wereldwijd voor strijden: een Green New Deal. Opvallend is dat het woordje 'New' ontbreekt in de Europese versie. En dat is terug te zien in de daden.

Er wordt niet gekozen voor iets nieuws maar voor heel veel meer van het oude. Met de Green Deal kiezen Timmermans en de Europese Commissie voor 'business as usual'. De markt moet met publiek geld verleid worden om groene investeringen te doen. Timmermans kiest hiermee voor de logica dat de overheid niet hoeft te betalen als de financiële sector dat doet. Publiek geld wordt dan gebruikt om de risico's van die groene investeringen te dekken. Daarmee worden de winsten privaat, maar dragen de huishoudens de financiële risico's. De overheid jaagt met publiek geld private investeringen aan. Daarmee wordt er minimaal publiek geld ingezet dat door de private sector vermenigvuldigd moet worden.

Voor de belangen van bedrijven – zowel groen als fossiel – lijken gediend te zijn bij de Green Deal. Niet alleen zullen er grote sommen geld uitgegeven worden om bedrijven te subsidiëren, ook wordt de bestaande macht van bedrijven in stand gehouden. Zo blijft het zogenaamde 'energy charter treaty' in stand. Dit verdrag beschermt de belangen van de olie-, gas-, en kolenindustrie. Zij kunnen miljarden claims indienen bij nationale staten wanneer hun vuile investeringen bedreigd worden. Ook zorgt dit verdrag ervoor dat overheden die de opwekking van (duurzame) energie weer publiek willen maken peperdure rechtszaken aan hun broek kunnen krijgen.

Terwijl de belangen van bedrijven gediend worden steken de belangen van huishoudens er schraal bij af. Juist klimaatbeleid waarvan huishoudens direct profiteren ontbreekt. Zo is goederenvervoer per trein wel opgenomen in de Green Deal maar ontbreekt het vervoer per trein van personen. Doordat de noodzakelijke systeemverandering uitblijft en de kosten en risico's bovengemiddeld neerkomen bij gewone burgers zal zo het draagvlak voor noodzakelijke maatregelen alleen maar verder afnemen. Dit is geen onderdeel van de oplossing maar juist van het probleem.

De Europese Commissie lijkt niets te hebben geleerd van haar eigen falende aanpak van de bankencrisis. Toen werden honderden miljarden aan publiek geld gestoken in het redden van de banken terwijl huishoudens steeds soberder moesten gaan leven. Timmermans koerst aan op een herhaling van zetten. De zo hyperbolisch als 'Europese variant van de maanlanding' aangekondigde Green Deal lijkt zo een koude kermis te worden.

GELIJKHEID IS SLEUTEL TOT OPLOSSEN KLIMAATPROBLEEM

Al in 2018 meldde de economische nieuwssite Bloomberg dat gelijkheid de sleutel tot het oplossen van het klimaatprobleem is. Voor het eerst was het wetenschappers, door verschillende economische modellen naast elkaar te zetten, gelukt te berekenen hoe we de opwarming van de aarde kunnen beperken tot 1,5 oC. Wat bleek? Alleen wanneer de economische ongelijkheid

wordt aangepakt kunnen de klimaatdoelen worden gehaald. Maar dit is precies wat de door de Europese Commissie voorgestelde Green Deal nalaat. De ongelijkheid dreigt niet kleiner maar groter te worden, en tegelijk wordt het klimaatbeleid nog minder democratisch.

Hoog tijd dus voor een Green NEW Deal. De SP presenteert een alternatief voor de Green Deal met zeventien voorstellen. Een alternatief waarin het terugdringen van ongelijkheid voorop staat zodat klimaatdoelen wel worden gehaald. In plaats van de macht van Europa en de grote bedrijven te versterken zetten we de inwoners centraal. Dat kan alleen als de honderden miljarden, die nu gereserveerd worden voor bedrijven, geïnvesteerd worden in de samenleving. Hieronder doen wij zeventien alternatieve voorstellen voor klimaatbeleid waar mensen direct van profiteren! Al deze maatregelen zorgen voor werkgelegenheid. In plaats van de democratie af te breken zouden inwoners juist veel meer zeggenschap moeten krijgen. Tegelijkertijd moeten we de macht van bedrijven drastisch beperken. Samen maken we Europa groener, schoner en duurzamer.

Europa heeft geen maanlanding nodig. Keer terug naar de echte wereld en land eens in een volkswijk.

EEN GROENE EN RECHTVAARDIGE WERELD:

1. Klimaatbeleid zal rechtvaardig zijn of zal niet zijn

Het vergroten van de bestaande maatschappelijke ongelijkheid zal het slagen van klimaatbeleid zo goed als onmogelijk maken, blijkt uit onderzoek. Om klimaatverandering écht aan te pakken is het noodzakelijk ongelijkheid te verkleinen. Die ongelijkheid is als gevolg van de coronacrisis zichtbaarder dan ooit en wordt almaar verder vergroot. Het aanpakken van de klimaatcrisis biedt zo ook kansen om deze sociaaleconomische problemen aan te pakken. Zo gaan effectief klimaatbeleid en sociaal beleid hand in hand. Deze socialistische aanpak zie je internationaal bijvoorbeeld in de Green New Deal van Bernie Sanders en Alexandria Ocasio-Cortez. Juist nu mensen hun banen zien verdwijnen, is dit harder nodig dan ooit.

Helaas laat de Green Deal van Timmermans hier dé kans op echt rechtvaardig klimaatbeleid liggen, alle mooie beloften voor een groene herstart ten spijt. Alle plannen gaan uit van het neoliberale systeem als een vaststaand gegeven. De Green Deal zegt wél dat consumenten moeten profiteren, maar biedt vervolgens het aangaan van leningen en opbouwen van schulden als oplossing. De Green Deal zegt wél dat de economie schoon en circulair ingericht herstart moet, maar de EU steunt klakkeloos het

oude bedrijfsleven zonder harde verduurzamingseisen. De Green Deal zegt wél dat meer duurzame investeringen nodig zijn, maar leunt hierbij op de private sector en de werking van de vrije markt. Ook nu de uitwassen van die vrije markt zoveel mensen raken.

Het is het kapitalisme dat de klimaatcrisis heeft veroorzaakt; daarom kan alleen het aanpakken van het kapitalistisch systeem het tij keren. De klimaatcrisis is immers een van de uitwassen van het huidige neoliberale systeem, dat inmiddels kraakt en piept in zijn voegen. Laten we deze kans pakken om te zorgen voor rechtvaardig klimaatbeleid waar de belangen van mens en milieu boven de belangen van het grote geld gaan. De herstart uit de coronacrisis zal een groene en sociale herstart moeten zijn.

2. De overheid pakt de regie terug

Energie is een recht en moet weer een publieke taak worden. Iedereen heeft recht op schone en betaalbare energie. Dat steeds meer mensen de energierekening niet of nauwelijks kunnen betalen is schandelijk. Deze rekening onder het mom van klimaatbeleid steeds verder verhogen is geen oplossing, maar wekt alleen maar meer weerstand op tegen klimaatmaatregelen.

Verdere vermarkting is geen oplossing maar onderdeel van het probleem. Dit is nu net wat de Green Deal wél wil doen: een nog verdergaande integratie naar één Europese energiemarkt. De energietransitie gaat nu eenmaal veel geld kosten; dit kun je niet overlaten aan bedrijven die winstmaximalisatie als doel hebben. Daar wordt de energierekening alleen maar hoger van. En het aanbieden van leningen om je woning te verduurzamen brengt schulden, geen oplossing voor energiearmoede.

Overheden wereldwijd pakken de regie terug van de markt en beschermen publieke belangen. De overheid moet ook van energie weer een publieke taak maken en fors investeren in het opwekken en realiseren van voldoende schone én betaalbare energie voor iedereen. De energierekening wordt zo verlaagd door lagere belastingen en goedkopere energie.

3. Mensen beslissen en delen mee

De energietransitie gaat voor ingrijpende veranderingen zorgen; mensen voelen dit direct in hun portemonnee en zien het landschap veranderen. De groeiende weerstand in deze onzekere tijden buigen we om naar echt draagvlak door mensen mee te laten beslissen en mee te

laten delen. Bewoners denken en praten mee over waar welke vorm van energieopwekking het meest geschikt is, in plaats van voor voldongen feiten geplaatst te worden. Zeggenschap over en participatie in vormen van duurzame energieopwekking die leiden tot én een beter huis én een lagere energierekening, dát moet het startpunt van de transitie zijn.

Het Nederlands Klimaatakkoord gaat nu al niet verder dan ‘streven naar’ 50 procent lokaal eigendom bij hernieuwbare energieprojecten. Met de Green Deal krijgt Brussel steeds meer macht en wordt klimaatbeleid op nog grotere afstand van nationale parlementen én de inwoners van de EU geplaatst. Dit gaat met de Europese Klimaatwet alleen maar erger worden; dan beslist Brussel over óns klimaatbeleid.

Wij willen energie- en klimaatmaatregelen dichterbij de mensen brengen en samen naar oplossingen zoeken, oplossingen waar iederéén beter van wordt. Inspraak en echte medezeggenschap moeten worden vastgelegd, net als het meedelen in de opbrengsten en het verlagen van de lasten.

4. We verduurzamen woningen collectief

We beginnen met het grootschalig verduurzamen van woningen door fors te investeren in isoleren en zonnepanelen te plaatsen op elk geschikt dak. Dit doen we collectief, zoals ook ooit de aanleg van riolering en de aansluiting op gas collectief is uitgevoerd. Het verduurzamen van woningen biedt dé kans om mensen ook echt te laten profiteren van klimaatbeleid. Te beginnen met tochtige schimmelwoningen en sociale huurwoningen, gevolgd door het ondersteunen van huiseigenaren met lage en middeninkomens, worden er op grote schaal woningen geïsoleerd. Dit zorgt direct voor een betere woning, minder energieverbruik en een lagere energierekening. Ook levert dit extra werkgelegenheid op.

De renovatiegolf van de Green Deal komt vooralsnog niet verder dan ‘barrières wegnemen’ in regelgeving en ‘financieringsmogelijkheden’ voor huishoudens. Dit zal niet zorgen voor de grootscheepse verduurzamingsoperatie die nodig is. Laat staan dat hiermee nieuwe banen worden gecreëerd.

Het collectief organiseren van de combinatie van isolatie en zonnepanelen op het dak is wél effectief. Niet alleen scheelt dit huishoudens een hoop geld, alleen al in Nederland kan dit in 40 tot 50 procent van de totale elektriciteitsbehoefte voorzien. De grootscheepse renovatie van de

woningvoorraad die hiervoor nodig is, zorgt voor veel extra banen.

5. Groene banen bieden perspectief

De mannen en vrouwen werkzaam in de fossiele sectoren worden het hardst geraakt. En nieuwe banen liggen niet voor het oprapen. Een fonds waarvan het geld rechtstreeks de zakken in vloeit van aandeelhouders en bestuurders van multinationals, helpt werknemers van de Europese kolenmijnen, de Rotterdamse Haven en Groningen geen stap verder. Nieuwe groene vaste banen bieden wél perspectief en economische stabiliteit. Een economie gebaseerd op schone energie zal nieuwe banen creëren, zoals massale installatie van zonnepanelen, grootschalige isolatie en verduurzaming van woningen, het onderhouden van windparken, de bouw van elektrische auto's enzovoorts. Maar dit vervangt niet één op één de banen die verdwijnen. Sterke vakbonden, degelijke lonen en sociale rechten vormen het fundament. Hiermee worden sociale plannen voor de mensen die hun oude baan kwijt raken en opleidingen die aansluiten bij nieuwe technologieën voor jonge mensen die aan het begin van hun carrière staan verzekerd. Stabiele nieuwe banen bieden economische stabiliteit, dit verkleint de nu groeiende ongelijkheid.

De Green Deal wil dat er 'territoriale transitieplannen' komen. Maar er is geen enkele garantie ingebouwd dat het geld direct in de werknemers uit de fossiele industrie en de leefbaarheid van de meest kwetsbare regio's wordt geïnvesteerd. Zo vloeit het geld rechtstreeks de zakken in van de multinationals en de industrie, zonder dat daar iemand beter van wordt.

Investerings moeten direct ten goede komen aan scholing en sociale plannen voor de werknemers in de fossiele sectoren en in leefbaarheid van kwetsbare regio's. Dit is geen individuele verantwoordelijkheid van de man of vrouw die zijn baan verliest en de werkgelegenheid de regio uit ziet verdwijnen, maar de verantwoordelijkheid van de overheid. Investerings in duurzame projecten zorgt voor meer werkgelegenheid. Juist nu zovelen hun werk zien verdwijnen als gevolg van de coronacrisis, is het aan de overheid te zorgen voor volwaardige banen met zekerheid.

6. Internationaal klimaatbeleid is nodig

De klimaatcrisis is een mondiale crisis die grensoverstijgend aangepakt moet worden. We zien bij de coronacrisis dat grote internationale veranderingen van de ene op de andere dag doorgevoerd kunnen worden. Laten we de klimaatcrisis op effectieve wijze samen aanpakken. Juist nú kan

de EU haar waarde laten zien, door die stappen te zetten die door één land alleen niet genomen kunnen worden. Zo kunnen de fossiele multinationals en de lucht- en scheepvaart alleen door internationale wet- en regelgeving tot verduurzaming gedwongen worden.

De Green Deal noemt het stopzetten van de subsidiëring van fossiele brandstoffen in lijn met eerdere toezeggingen als een optie om lopend initiatief te versterken, maar in de praktijk gebeurt daar helemaal niks mee. Het gevaar van de Green Deal is dan ook dat er juist op die terreinen waar de EU nodig is – het aanpakken van multinationals en vervuilende sectoren zoals lucht- en scheepvaart – het beleid te laks en vrijblijvend zal zijn. En er anderzijds zaken teveel op detailniveau vastgelegd zullen worden door Brussel die ook prima op nationaal of multilateraal niveau afgesproken kunnen worden. Zo wil de Europese Klimaatwet gaan vastleggen wanneer Brussel mag ingrijpen in het nationale klimaatbeleid.

En wat betekent Europees klimaatbeleid, wanneer de EU vrijhandelsverdragen aangaat die het fossiele bedrijven mogelijk maakt overheden aan te klagen voor klimaatmaatregelen? Het aanpakken van deze bizarre verdragen moet stap één zijn, maar helaas worden deze ongemoeid gelaten door de Green Deal. Wij willen dat deze verdragen direct de prullenbak in gaan. Wij willen een Europees klimaatbeleid dat internationale sectoren aanpakt en de uiteindelijke doelen vaststelt, maar de invulling van klimaatbeleid aan de lidstaten laat.

7. Internationale solidariteit

Ontwikkelingslanden hebben nauwelijks bijgedragen aan de klimaatcrisis, maar lijden nu al onder de gevolgen door verwoestijning, zware tropische stormen, bosbranden en overstromingen. Natuurlijk willen (en gaan) ontwikkelingslanden de sprong naar meer welvaart maken. In de eerste plaats moeten we stoppen met ontwikkelingsgeld te laten vloeien naar de projecten voor olie- en gaswinning, maar investeren we in directe verduurzaming zodat zij de ‘fossiele fase’ over kunnen slaan. Deze financiering moeten we niet laten afhangen van private partijen. Door het opheffen van belastingverdragen tussen Europese lidstaten en ontwikkelingslanden die ontduiking mogelijk maken, stellen wij de landen zelf in staat om voldoende inkomsten te genereren. We moeten af van het Energy Charter Treaty dat het bedrijven mogelijk maakt claims in te dienen tegen klimaat- en milieumaatregelen. Ons handelsbeleid moet inzetten op een coherent groen beleid zonder fossiele belangen te blijven ondersteunen.

Ook een handelsakkoord met Brazilië onder leiding van Bolsonaro, die stelselmatig de Amazone aan het verwoesten is om er landbouwgrond van te maken, moet worden afgewezen. De Green Deal spreekt van een 'onverstoorde, eerlijke handel en investeringen in de grondstoffen die de EU-economie nodig heeft voor de groene transitie', maar dat mag niet leiden tot een leegroef uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië.

De Green Deal beziet internationaal klimaatbeleid alleen vanuit handelsverdragen en -mogelijkheden. Maar deze armoedige benadering helpt ontwikkelingslanden geen stap verder in de enorme opgave waar ze voor staan en ontnemt ze hun zeggenschap. Ontwikkelingshulp laat je niet afhangen van private belangen.

Zolang we in een kapitalistisch systeem leven waarin de snelste winst op de oude vervuilende manier wordt gemaakt, kan en mag duurzame ontwikkeling niet worden overgelaten aan bedrijven. De oneerlijke machtsverhouding tussen het Westen en de rest van de wereld wordt nu versterkt door een handelssysteem dat in het voordeel van vervuilende multinationals werkt. Hier maken we een einde aan, te beginnen met het stellen van eisen aan multinationals die nu hun hand op houden tijdens de coronacrisis.

8. We pakken de grootvervuilers Europees aan

Twintig multinationals in fossiele brandstoffen zijn verantwoordelijk voor een derde van de uitstoot van de broeikasgassen wereldwijd. De decennialange lobby van multinationals heeft klimaatbeleid tegengewerkt, de vrije markt heeft de klimaatcrisis verergerd. Toch zijn het deze bedrijven die aan tafel zitten en klimaatbeleid mede vormgeven. Een nieuw fonds om de grote vervuilers uit te kopen, kunnen wij dan ook niet steunen. Het is hoog tijd dat we het falende ETS van de uitstoothandel vaarwel zeggen. Een drastische indamming van de uitstoot bereiken we alleen door het invoeren van harde wetgeving en afdwingbare normen. Te beginnen met die bedrijven die staatssteun ontvangen als gevolg van de coronacrisis. Wetgeving is ook de enige manier om bijvoorbeeld de auto-industrie te verduurzamen; nieuwe modellen stoten nog steeds te veel uit omdat dit door succesvolle lobby is afgedwongen. Ook moet de vraag op tafel welke sectoren we wel willen behouden, zoals bijvoorbeeld de staalindustrie, en welke niet, zoals kunstmestfabrieken.

De Green Deal wil alles met en binnen de vervuilende sectoren zelf

oplossen. Heilig is het geloof in het ETS, zo heilig dat ze dit verder wil uitbreiden in plaats van te werken aan een echte oplossing. Zo wordt ruim baan gegeven aan een nieuwe ronde voor de lobbyisten, die met greenwashing de schijn van verduurzaming in stand houden zonder echt te veranderen.

De uitwassen van het kapitalistisch systeem moeten worden aangepakt; verdergaande integratie van de Europese markt is onderdeel van het probleem. Die macht moet ingeperkt. Geen greenwashing die bedrijven onder een groene sausje op de oude voet verder laat gaan, maar directe stopzetting van alle vormen van ondersteuning van fossiele bedrijven. Afdwingbare normen maken schoon produceren praktijk. De economische herstart om uit de coronacrisis te komen moet een groene herstart zijn. Pak deze kans op een nieuwe start.

9. We pakken milieuvervuiling aan

Door bedrijven te dwingen schoon en duurzaam te produceren pakken we milieuvervuiling direct en bij de bron aan. Zo zorgen we voor én minder uitstoot én een schoner milieu én een betere leefomgeving. Europese milieuwetgeving moet verder worden aangescherpt. Het lozen en uitstoten van stoffen, waarvan niet is vastgesteld welke gevolgen dit heeft voor ons milieu en ons drinkwater, moeten worden verboden. Daarnaast willen we dat er wetgeving komt die bedrijven dwingt om afvalproducten, voortkomend uit productieprocessen rond gevaarlijke stoffen, af te voeren en te verwerken via een transparante en duurzame keten van transport en afvalverwerking.

De Green Deal 'streeft' ernaar vervuiling tot nul terug te brengen. Eerst worden bestaande maatregelen gemonitord vóór er nagedacht wordt over verdere stappen. Uiteindelijk zal elk voorstel weer door de machtige lobby worden afgezwakt tot een dode letter.

Wetgeving en afdwingbare normering zijn noodzakelijk, niet 'samenwerken met alle partijen waaronder de industrie' zoals de Green Deal voorstelt.

10. Naar een andere manier van produceren

Wat ook alleen met regelgeving te realiseren is, is de stap naar een circulaire economie, waarbij wordt ingezet op recycling en hergebruik van grondstoffen. Producenten maken nu doelbewust producten met een korte levensduur, zodat wij blijven kopen. Met wet- en regelgeving maar ook het

gericht inzetten van heffingen kunnen we afdwingen dat producten langer meegaan, beter recyclebaar zijn en schoner worden geproduceerd. Deze nieuwe vorm van produceren kan ook veel nieuwe banen opleveren.

De Green Deal wil het bedrijfsleven mobiliseren en stimuleren om tot een schone economie te komen. Maar bedrijven zijn gericht op winst, niet op het welzijn van mens en milieu. Het hinken op deze twee tegenstrijdige belangen zal in de praktijk niet of nauwelijks gaan werken.

Ook hier geldt dat afdwingbare normen en het vastleggen van producentverantwoordelijkheid de oplossing is. Geen afkoopbare boetes of gemarchandeerd met normering, maar echt schone producten die op eerlijke wijze tot stand zijn gekomen en zo lang mogelijk meegaan – dat moet de norm worden.

11. De trein in plaats van het vliegtuig

Van de een op de andere dag kon het internationale vliegverkeer stilgezet worden. Helaas lijkt er op oude voet weer opgestart te worden. Een klein aantal veelvliegers nam een zeer groot deel van de zeer korte vluchten voor hun rekening. Dat ligt nu nog stil. Het aantal korte vluchten kan drastisch teruggedrongen worden door juist deze zakelijke reizigers uit het vliegtuig te houden, nu ze (digitale) alternatieven hebben gevonden. Voer bijvoorbeeld een tarief in dat stijgt naarmate mensen vaker vliegen, dan betaalt de zakelijke veelvlieger het meest. Er moet direct een einde komen aan de vrijstellingen die de luchtvaart geniet. Vervuilende kerosine dient eerlijk belast te worden, terwijl (internationale) treintickets juist goedkoper moeten. De opbrengsten vanuit de heffingen in de luchtvaart worden geïnvesteerd in een dekkend, snel en goedkoop Europees spoorwegennetwerk, waardoor de trein het echte alternatief wordt binnen Europa.

Ook de Green Deal wil de luchtvaart meer belasten en het treinverkeer voor goederen stimuleren. Maar het ontbreekt aan een plan om juist het internationale treinverkeer als alternatief voor reizigers te ontwikkelen. Terwijl juist de verschuiving van korte vluchten naar treinverkeer 10 procent minder CO₂-uitstoot oplevert. Korte vluchten mogen niet vervangen worden door intercontinentale vluchten, dat zou de CO₂-uitstoot doen toenemen en dat kan niet.

Met onze plannen om de luchtvaart eerlijk te belasten en de opbrengsten

in te zetten voor een dekkend internationaal treinnetwerk, bereiken we die verschuiving van vliegtuig naar trein wél. Hiermee wordt een grote stap in de CO₂-reductie gezet.

12. Massale bomenaanplant vergroent Europa

Te beginnen met het Nationale Bomenplan van SP en GroenLinks wordt er serieus werk gemaakt van het aanplanten van bossen. Grote bossen waar de ruimte is, kleine stroken en perken in de wijken. Dit zorgt voor een fijnere en gezonde leefomgeving dicht bij huis. En grootschalige aanleg van bossen zorgt voor opname van CO₂, een relatief goedkope klimaatmaatregel met veel effect. Productiebos kan verder dienen als duurzame grondstof in de bouw.

Ook de Green Deal heeft een bossenstrategie. Maar zolang er meer wordt gekapt dan geplant, is dat een lege huls. Er wordt ook vooral ingezet op ‘behoud en beheer’, niet op massale aanplant.

Met het Nationale Bomenplan van de SP en GroenLinks wordt er op 100.000 hectare bomen geplant. Laat dit een begin zijn voor de vergroening van Europa.

13. Direct stoppen met houtkap voor biomassa

Uiteraard moet er direct worden gestopt met het kappen van bestaand (oer)bos om in biomassacentrales te worden verbrand. Op grote schaal toepassen van deze wijze van verwarmen zorgt voor meer klimaatschade dan kolen en gas en mag absoluut het predicaat ‘duurzaam’ niet meer voeren. De papieren werkelijkheid van de EU-regelgeving voor biomassa moet per direct worden afgeschaft. Alleen al in Nederland wordt er 11.4 miljard euro in meer dan 600 biomassacentrales gestoken, hierbij compleet voorbijgaand aan het feit dat dit én schadelijk is voor het klimaat én voor de luchtkwaliteit in de directe omgeving.

De Green Deal rept met geen woord over deze schijnwerkelijkheid van ‘verduurzaming’ en over de massaal gekapte bossen in de VS om aan de Europese vraag te voldoen. Zelfs het eigen Estland wordt compleet kaalgekapt. Geen woord over de verwoestende gevolgen van deze massale kap voor ecosystemen en lokale gemeenschappen. Dat deze schrijnende realiteit zich totaal niet verhoudt tot de papieren werkelijkheid van Brussel wordt voor het gemak genegeerd.

We sluiten dan ook geen woonwijken meer aan op deze schadelijke biomassa-centrales; de subsidies voor deze centrales willen we direct inzetten voor écht duurzame en schone energie.

14. Voedsel regionaal en lokaal

Er moet veel meer regionaal en lokaal worden ingezet, niet alleen als het gaat om vergroening maar ook om behoefte, dus niet méér produceren dan er regionaal gevraagd wordt. We produceren nu in de landbouw heel erg veel voor de export; dat moet anders. Hoe kwetsbaar internationale afhankelijkheid is, hebben we allemaal kunnen zien op het moment dat de grenzen wereldwijd sloten. Produceren gebeurt idealiter zo dicht mogelijk bij de afnemer. Dit zou het uitgangspunt moeten zijn van echte kringloop-landbouw. Dat betekent dus ook herziening van het Europese handelsbeleid, dat niet langer gericht moet zijn op het verslepen van zoveel mogelijk producten over heel de wereld tegen zo laag mogelijke kosten. Ook de grootschalige import van soja voor veevoer in Europa moet stoppen. Hierdoor is het niet alleen mogelijk om veel duurzamer én diervriendelijker te produceren, het zorgt ook voor betere prijzen voor de boeren. Een eerlijke prijs voor een eerlijk product. Dat betekent een forse inkrimping van de veestapel, zeker in Nederland. De vele miljarden aan landbouwsubsidie die nu naar de grootste boerenbedrijven gaan, worden geoormd voor groene kringlooplandbouw. De tussenhhandel wordt aangepakt, zodat een groter deel van de winsten naar de boeren gaan.

Het ‘van boer naar bord’- plan van de Green Deal wil ook tot een meer duurzame manier van voedselproductie komen. Maar daarvoor zal wel het bestaande gemeenschappelijke landbouwbeleid compleet op de schop moeten. Dat nog niet eens de helft van de vele miljarden aan subsidies moet bijdragen aan ‘klimaatactie’ stemt niet direct hoopvol wanneer gekeken wordt wat daar nu van terecht komt. Want ook nu moeten de subsidies aan bepaalde milieu-eisen voldoen, maar in de praktijk betekent dat bar weinig, zo blijkt uit onderzoek van zowel de Europese als de Nederlandse Rekenkamer. Het geld komt niet op de goede plek terecht en heeft vrijwel geen milieuwinst tot gevolg gehad. Niets verzekert ons dat dit nu anders gaat zijn.

Het goed inzetten van de miljarden landbouwgeld levert directe klimaatwinst en gezonde natuur op en maakt kleinschalige eerlijke landbouw mogelijk. Ook hier zorgen we ervoor dat het geld echt daar komt waar het nodig is en verduurzaming gegarandeerd is.

15. Aanpakken van de financiële sector

De financiële sector is niet dienstbaar aan de reële economie, maar parasiteert daarop. De financiële sector speculeert met de waarde van onze productiemiddelen. Schone lucht en een gezonde leefomgeving tellen hierin niet mee. Daarom moeten we een keuze maken: óf het losgezongen financiële stelsel óf een economie die in dienst staat van mens en milieu. Het klimaatplan van de SP is publiek te financieren en ook betaalbaar. Het geld is er. Toen de Europese Centrale Bank na 2008 bijvoorbeeld 2.600 miljard uit het niets toverde om het financiële systeem te stutten, was de betaalbaarheid geen argument. Ook nu vliegen de honderden miljarden aan staatssteun ons om de oren. Er wordt zelfs geld bijgedrukt wanneer dat wenselijk wordt geacht. De publieke financiering van het SP-klimaatplan gaat uit van de reële economie en maakt dat de opbrengsten ook publiek zijn. Zo komen die ten goede aan iedereen en kunnen die onder democratische controle opnieuw geïnvesteerd worden in het belang van mensen en de planeet.

De Green Deal wil een financieel systeem opzetten dat wereldwijd duurzame groei ondersteunt. Maar de private sector volgt snelle winsten, geen langetermijn-klimaatoplossingen. De belangen van de financiële sector zijn onverenigbaar met de publieke belangen en het belang van een schone wereld.

Het is dan ook hoog tijd de macht van de financiële sector in te dammen. Het uitgangspunt moet zijn: de economie dient de mens, niet andersom.

16. Meer investeringen in de infrastructuur

Er doemen steeds meer praktische problemen op bij het in goede banen leiden van vraag en aanbod van hernieuwbare energie. Lokale initiatieven kunnen het energienet niet op omdat er geen ruimte is, maar ondertussen worden projecten van energieboeren waar niemand op zit te wachten wél toegelaten. Ook blijft de opslag van energie een probleem, want hoe de pieken en dalen op te vangen? Hier zijn veel meer publieke investeringen voor nodig, om die benodigde infrastructuur op orde te krijgen.

De Green Deal ziet de oplossing in slimme technologieën en ‘upgrading’ van bestaande infrastructuur. Maar ook in verdere marktintegratie.

Wij zien forse publieke investeringen en meer regie van de overheid als de

oplossing; we kunnen niet afhankelijk blijven van innovaties van de markt. Nu verdwijnt te veel publiek geld in de zakken van projectontwikkelaars die dikke winsten maken.

17. Wetenschap gericht op duurzame oplossingen

Een verbetering van de infrastructuur is verder afhankelijk van wetenschappelijke oplossingen en nieuwe inzichten. De huidige coronacrisis laat zien hoe belangrijk de plek van wetenschap is. Maar de wetenschap wordt door inkrimpende publieke financiering steeds meer afhankelijk van private investeringen en kortetermijnresultaten. Het zijn fossiele bedrijven met fossiele belangen die het onderzoek bepalen, in plaats van onafhankelijke geldstromen. Willen we de benodigde kennis en ontwikkelingen die nodig zijn om de energietransitie vorm te geven, dan moet daar publiek in worden geïnvesteerd en de fixatie op kortetermijnonderzoeken worden losgelaten.

Uiteraard noemt de Green Deal bestaande onderzoeksprogramma's die technologische vooruitgang moeten stimuleren. Maar zolang dit gestoeld blijft op de bestaande wetenschappelijke verstrengeling met fossiele bedrijven komen we geen stap verder.

Wetenschap moet onafhankelijk zijn en voldoende middelen krijgen om fundamenteel onderzoek te kunnen doen. Er wordt niet meer geïnvesteerd in onderzoek opgezet door fossiele bedrijven maar in oplossingen gericht op duurzame en schone technologie. Zo worden de stappen gezet om de energie-infrastructuur toekomstbestendig te maken.

Samenvattend:

Klimaatverandering stopt niet aan de grens en samenwerking is essentieel om echt positieve klimaatverandering te brengen. Wij staan dan ook pal voor Europese samenwerking om deze crisis het hoofd te bieden. Maar de Europese Green Deal staat juist niet voor deze samenwerking. Van samenwerking kan geen sprake zijn wanneer alles door de politieke elite in Brussel wordt beslist. Daarom zijn wij tegen 'samenwerking' middels het ETS systeem, een Europese energiemarkt of een Europese Klimaatwet. Simpelweg omdat de vinger in de pap van het bedrijfsleven en de financiële sector ervoor heeft gezorgd dat het een zielloos compromis is geworden. Daarom zijn we tegen de European Green Deal. Deze 'deal' is niet nieuw, het zet als vanouds de belangen van de rijksten bovenop en is daarom niet klimaatrechtvaardig.

Wat wij wel willen van de Europese Unie is ondersteuning van de samenwerking. De Europese Unie kan er goed voor zorgen dat dezelfde normen en waarden worden gehanteerd in lidstaten, in het belang van het klimaat. De Europese Unie moet ervoor zorgen dat lidstaten de handen ineenslaan en aan een gezamenlijk Europees Klimaatdoel werken. Daarom zijn wij dus wel voor het scherper belasten van de luchtvaart en de scheepvaart en ook met een belasting op kerosine. De emissienormen voor de auto-industrie moeten worden aangescherpt. De Europese wetgeving moet zo worden aangepast dat er in regio's kan worden gewerkt aan bijvoorbeeld een gezamenlijk nutsbedrijf voor energie samenwerking in publieke handen voor verschillende landen. De EU moet ook gezamenlijk klimaatonderzoek faciliteren omdat je samen veel verder komt. We willen Europees Klimaatbeleid waarin iedereen meedenkt, niet alleen de gaslobby. We willen een Europees bomenplan, plannen om de Europese infrastructuur te verbeteren en ook het landbouwbeleid en het handelsbeleid moet op Europees niveau worden herzien zodat het belang van het milieu voorop staat. Samen maken we Europa groener, schoner en duurzamer.

SP.